

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8985/2025
09.07.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез, Радославе Мађаров, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Немања Кузовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије Привредног суда у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 232/23 од 21.02.2025. године, у седници одржаној 09.07.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 232/23 од 21.02.2025. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 232/23 од 21.02.2025. године и пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 5/21 од 26.01.2023. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду Прр1 5/21 од 26.01.2023. године одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужилци због повреде права на суђење у разумном року на име накнаде имовинске штете исплати износ од 42.460,00 динара са законском затезном каматом од 01.02.2005. године до исплате и обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 6.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 232/23 од 21.02.2025. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и наведена првостепена пресуда је потврђена, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, с тим што је наводима ревизије о потреби уједначавања судске праксе указала на потребу примене члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиље као посебној, ради уједначавања судске праксе по питању одговорности Републике Србије за материјалну штету насталу због ненаплаћених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја у ком су потраживања утврђена, као и повреда права на суђење у разумном року.

Због тога је на основу члана 404. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о основаности ревизије у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1016/19 од 17.09.2019. године је утврђено да је тужиљи повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку Привредног суда у Београду Ст 181/10 који се спроводи над стечајним дужником „Европа осигурање“ а.д. Београд. Поступак стечаја над овим стечајним дужником отворен је 12.03.2009. године, након неуспешно вођеног поступка ликвидације пред Трговинским судом у Београду у предмету Л 14/06 који је обустављен. Према извештају стечајног управника, тужиљи је у стечајном поступку утврђено потраживање из радног односа у износу од 42.460,00 динара са законском затезном каматом у износу од 28.942,56 динара, што чини укупно 71.402,56 динара, а по решењу о главној деоби стечајне масе Ст 181/10 од 13.09.2018. године тужиљи је 22.11.2018. године исплаћен износ од 28.561,02 динара тј. 40% утврђеног потраживања, тако да њено ненаплаћено потраживање износи укупно 42.841,54 динара. Тужбеним захтевом тужиља тражи накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у износу од 42.460,00 динара, са законском затезном каматом од 01.02.2005. године до исплате и трошковима парничног поступка. Из прибављеног извештаја стечајног управника је утврђено да стечајни дужник „Европа осигурање“ А.Д. Београд није у време отварања стечаја био у државном власништву, већ је структура капитала приватна.

Одлучујући о захтеву тужиље за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, нижестепени судови су применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 172. Закона о облигационим односима, оценили да тужбени захтев није основан. Према датим разлозима, у тренутку отварања стечаја дужник „Европа осигурање“ А.Д. Београд није било предузеће у државном власништву, структура капитала је приватна, а није доказана узрочно-последична веза између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања.

По оцени Врховног суда основано се ревизијом указује на погрешну примену материјалног права, што је за последицу имало да је чињенично стање непотпуно утврђено.

Према одредбама материјалног права садржаних у чл. 32. став 1, 35. став 2. и 58. став 1. Устава Републике Србије, члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту

људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ“ - Међународни уговори, бр. 9/2003, 5/2005, 7/2005, „Службени гласник РС - Међународни уговори“, бр. 12/2010, 10/2015), члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и чл. 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015) тужена Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривике остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

У конкретном случају, тужилино потраживање потиче из радног односа са стечајним дужником „Европа осигурање“ а.д. Београд, које у потраживаном износу није наплаћено у стечајном поступку, а решењем стечајног суда је утврђено да је тужили у том поступку повређено право на суђење у разумном року.

У списима се налази извештај стечајног управника од 01.03.2021. године из ког произлази да је у тренутку отварања поступка ликвидације над „Европа осигурање“ а.д. Београд то предузеће било предузеће са друштвеним капиталом. Структура капитала у време отварања поступка ликвидације пред Трговинским судом у Београду у предмету Л 14/06, нема значаја код чињенице да је тај поступак као безуспешан обустављен и поступак стечаја отворен у 2009. години. На основу затраженог извештаја стечајног управника од 08.03.2022. године (извештај прибављен по предлогу тужиле) утврђена је чињеница да је структура капитала предузећа у време покретања поступка стечаја била приватна. Међутим, у конкретној правној ствари, није утврђена чињеница о структури капитала предузећа у време настанка потраживања тужиле.

Према становишту Врховног суда, од ове битне чињенице, када је настало потраживање тужиле из радног односа и у каквој је тада структури капитала било предузеће „Европа осигурање“, зависи објективна одговорност државе за накнаду штете. Првостепени суд је пропустио да наведено утврди, а другостепени суд тај пропуст није санкционисао. Због тога је изостала оцена о значају чињенице да ли је држава продала свој део капитала приватним лицима пре или после настанка тужилиног потраживања, јер уколико је држава продала капитал након настанка тужилиног потраживања из радног односа, то не може да је ослободи од извршења обавезе, јер је била дужна да осигура да нови власник изврши преузете обавезе из радног односа. Иако стечајни дужник више није субјекат којим управља држава, релевантно је да ли су потраживања из радног односа настала пре него што је извршена продаја државног или друштвеног капитала.

Из ових разлога, за сада се не може прихватити као правилан закључак нижестепених судова да не постоји објективна одговорност тужене за накнаду имовинске штете коју је држава претрпела, предвиђена чланом 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, у вези члана 172. ЗОО.

Како је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, нижестепене одлуке су морале бити укинуте.

У поновном поступку првостепени суд ће употпунити чињенично стање, тако што ће утврдити чињенице када је потраживање тужиле из радног односа, које је

признато у стечајном поступку настало, пре или након продаје друштвеног капитала стечајног дужника, од чега зависи и правилна примена материјалног права, па ће о тужбеном захтеву за накнаду имовинске штете донети правилну и закониту одлуку.

Као акцесорна укинута је и одлука о трошковима поступка.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке овог решења.

Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**